

Työ- ja elinkeinoministeriö
Heikki Räisänen, tutkimusjohtaja
p. 029 504 7118

Eduskunnan työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
HE 99/2025 vp
valiokunnan kuuleminen 15.10.2025

Työllisyyden tilastointi

Lausunto on valmisteltu yhteistyössä KEHA-keskuksen kanssa.

Keskeiset tilastolähteet

Työllisyystilannetta tilastoidaan Suomessa muutamain eri tavoin. Työllisyyttä, työttömyyttä ja eräitä muita työmarkkinasuureita tilastoidaan ensinnäkin Tilastokeskuksen otantapohjaisella *työvoimatutkimuksella*, joka soveltuu suhdanneseurantaan. Lisäksi työllisyyttä ja työttömyyttä seurataan rekisteripohjaisella *työssäkäyntitilastolla*. Sen tilastointiviive on pidempi, mutta tiedot hyvin yksityiskohdaisia. Työnvälitystä ja työvoimapalvelujen järjestämistä varten KEHA-keskus ylläpitää *työnvälitystilastoa*, joka perustuu työvoimapalvelussa muodostuviin asiakasrekisterin tietoihin. Työnvälitystilaston perusteella voidaan seurata avoimia työpaikkoja ja työttömiä ja muita työnhakijoita sekä työvoimapalveluihin osallistuvia¹. Näiden lisäksi Tilastokeskuksen otantapohjainen *avointen työpaikkojen tutkimus* kuvaa koko talouden avointen työpaikkojen kehitystä. Työttömyydestä ja avoimista työpaikoista on siis kahdet tilastoluvut, mutta ne kuvaavat eri asioita eri määrittelyin. Työllisyystilanteesta saadaan myös täydentäviä näkökulmia esimerkiksi *etuustilastojen* avulla. Näitä ylläpitävät KELA ja Finanssivalvonta. Edelleen verottajan *tulorekisteritiedot* kuvaavat tulo- ja etuustietojatietoja.

Virallinen työttömyysaste lasketaan Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen otantatietojen perusteella. Edelleen kansainvälisesti vertailukelpoinen työttömyysaste perustuu tähän tietoon². Työnvälitystilasto on myös SVT-tilasto, mutta sen pohjalta ei yleensä lasketa työttömyysastetta. Työvoimatutkimuksen työttömyys muodostuu painotetuista otantayksiköistä, työnvälitystilastossa työttömällä ja muulla työnhakijalla on nimi, osoite ja sosiaaliturvatunnus.

Politiikkamuutosten teknisiä vaikutuksia tilastoihin

Eri politiikkamuutoksilla voi olla vaikutuksia erityisesti tilastoituun työttömyyteen. Tämä koskee ensisijaisesti työnvälitystilastoa, mutta myös työvoimatutkimusta. *Työvoimatutkimuksen työttömien määrään* voi olla vaikutusta sillä, miten aktiivisesti työttömiä työnhakijoita velvoitetaan hakemaan työtä ja kuinka tätä seurataan. Laajempi aktivointi ja työnhakuvelvoite sekä näiden tehokas toimeenpano seurantoineen voi nostaa työttömien määrää työvoimatutkimuksessa, koska passiiviset työtä vailla olevat henkilöt luokitellaan työvoiman ulkopuoliseksi. Aktiivinen työnhaku täyttää työvoimatutkimuksen työttömyyden kriteerin ja mitä enemmän työnhaussa aktivoituneita osuu otantaan, sitä suurempi työttömyydestimaatti saadaan. Vaikutuksen suuruutta on vaikea arvioida ja se onkin lähinnä tutkimuksellinen kysymys.

¹ Työnvälitystilasto siirtyi työ- ja elinkeinoministeriöltä KEHA-keskuksen vastuulle maaliskuussa 2025. Työ- ja elinkeinoministeriössä ei ole enää työnvälitystilastoon liittyvää henkilöstöä.

² Eurostat poistaa vertailtavuuden takia Suomen varusmiehet työikäisestä väestöstä, mikä vaikuttaa marginaalisesti työllisyysasteeseen sitä nostavasti, työttömyysasteeseen sillä ei ole vaikutusta.

Työnvälitystilastossa erilaisilla politiikkamuutoksilla ml. hallinnolliset toimeenpano-ohjeet, on merkitystä *työttömien työnhakijoiden määrään*. Esimerkiksi vuonna 2022 POMA-lainsäädännön voimaan tultua annettu ohjeistus *nollatuntisopimuksella* olevien kirjaamisesta osa-aikatyöntekijöiksi ei ole ilmeisesti toteutunut toimeenpanossa, vaan heidät on yleisesti kirjattu työttömiksi. Työllisyysalueita ohjeistettiin kuluvana vuonna tästä asiasta uudelleen ja osa alueista alkoi kirjata näitä työttömiä osa-aikatyöntekijöiksi, mikä vähensi työttömien määrää 8 000 henkilöllä. Nyt suunnitteilla on ohjeistaa uudelleen työvoimaviranomaisia em. ohjeistus kumoamalla, mikä taas nostaisi työttömien määrää 8 000 hengellä. Valmisteilla oleva *työkäisten toimeentulotuen hakijoiden velvoittaminen työttömiksi työnhakijoiksi* rekisteröitymiseen voi nostaa työttömien työnhakijoiden määrää vuositasolla jopa 16 000 hengellä. Arvioon sisältyy epävarmuutta.

Kuntien omat ei-lakisääteiset palvelut työttömille työnhakijoille eivät näy rekisteritiedoissa, koska tällaisten tietojen toimittamisesta ei ole säädetty. Työllisyyskoodin merkintä tällaisten palvelujen tapauksessa on epäselvä. Mikäli henkilö on käytännössä työvoimapalveluja vastaavatyypisissä palveluissa, nostaa näiden palvelujen aikainen tilanne työttömien työnhakijoiden määrää todelliseen tilanteeseen nähden, tai ainakaan työttömien työnhakijoiden määrä ei laske, kuten kuuluisi. On todennäköistä, että kunnilla on erilaisia käytäntöjä näiden palvelujen merkitsemisessä. Mikäli tilanne on se, että kuntien omat palvelut syrjäyttävät lakisääteisiä palveluja, eivätkä vain täydennä niitä, on järjestelmämuutoksen vaikutus työttömyyttä nostava. Rahoituksen näkökulmasta on todennäköistä, että omat ei-lakisääteiset palvelut syrjäyttävät lakisääteisiä palveluja. Vaikutus on siten se, ettei avoin työttömyys alene, vaikka henkilöt ovat palveluissa. Asia voitaisiin korjata säätämällä näistä palveluista ja niiden raportoinnista.

Palvelutietojen merkinnässä on myös lakisääteisten palvelujen osalta puutteita etenkin työvoimakoulutuksen ja valmennusten osalta. Tarkempi palvelutieto puuttuu noin 14 000 henkilöltä. Ilmeisesti työllisyyskoodi on kuitenkin merkitty oikein, joten tämä tietojärjestelmäongelma ei näin olleen vaikutusta työttömien määrään, ainoastaan aktivointitoimissa oleviin. *Ammattiluokituksen soveltamisessa* on myös tapahtunut muutoksia, jotka vaikeuttavat eri ammattiryhmien työttömyyden kehityksen tarkastelua.

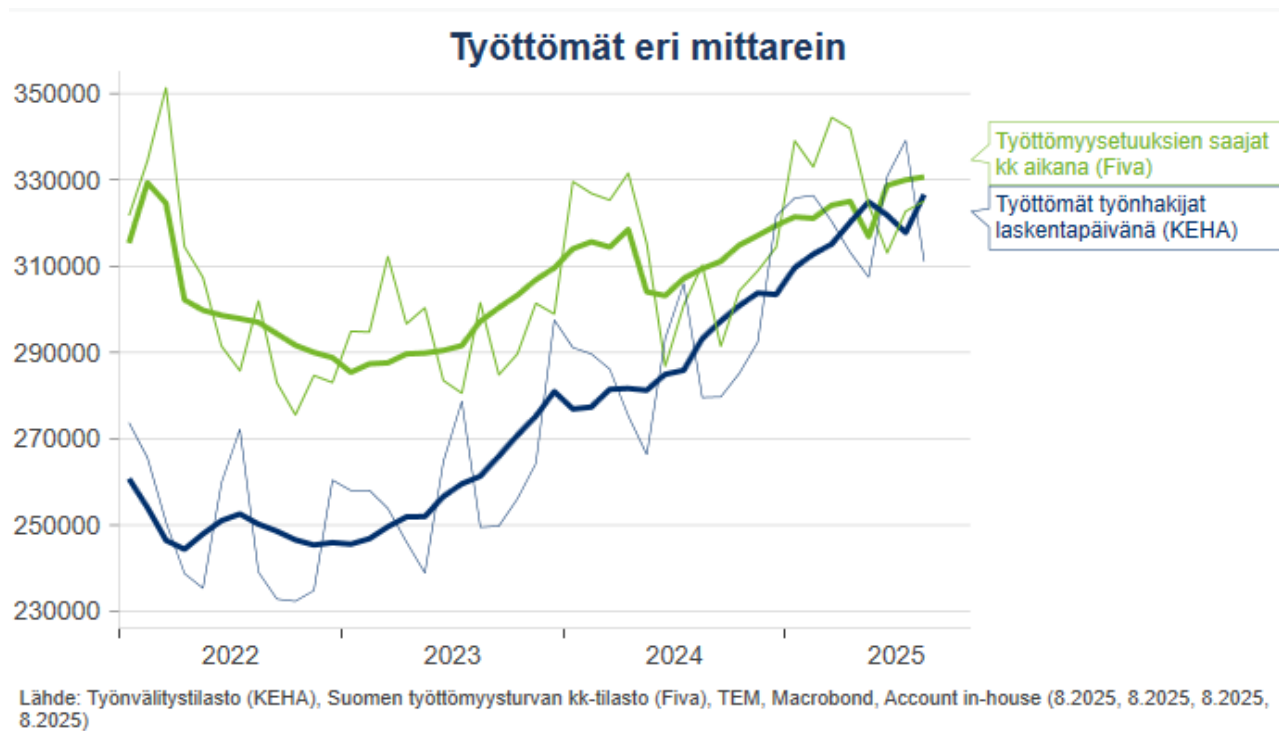
Julkisen työnvälityksen avointen työpaikkojen tiedoissa esiintyi tiedonsiirto-ongelmista johtuvia ongelmia kesäkuusta 2024. Ongelman seurauksena kaikki työnantajien Työmarkkinatorille ilmoittamat avoimet työpaikat eivät siirtyneet tilastoon. Tiedot on taas saatu vuoden 2025 alusta. Vertailuluvut vuodelta 2024 ovat kuitenkin epätäydelliset. Paikkojen määrän lasku on kuitenkin jatkunut tiedonsiirto-ongelman korjaamisen jälkeen, joten tulkinta työmarkkinatilanteen kehityksestä ei muutu. Avointen työpaikkojen tyypeistä ei enää saada kattavia tietoja.

Politiikkamuutoksilla ja toimeenpano-ohjeilla sekä etenkin niiden todellisella toimeenpanolla työllisyysalueilla on vaikutusta työttömien työnhakijoiden määrään, työttömyyden kestoihin ja aktivitoimissa oleviin. Tällaisten muutosten vaikutukset näkyvät työnvälitystilastossa suoraan ja niillä voi olla välillistä vaikutusta myös työvoimatutkimuksen työttömien määrään.

Nämä muutokset ja erilaiset tietojärjestelmiin liittyvät ongelmat eivät kuitenkaan poista sitä, että työmarkkinatilanne on edelleen varsin heikko. Työllisyys kääntyi laskuun joulukuussa 2022, eikä käännettä ole vielä näkynyt. Työttömyyttä ja avoimia työpaikkoja koskevat tiedot eri lähteissä ovat yhdenmukaisia tämän perushavainnon kanssa.

Osa työnvälitystilaston tietojen ongelmista voi johtua kuntapohjaiseen malliin siirtymisestä etenkin ohjeiden soveltamisen osalta, mutta pääosin ongelmat johtuvat pitkälti tästä riippumattomista

tietojärjestelmäongelmista. Aktivointitoimiin osallistuminen on kuitenkin vähentynyt vuoden 2025 aikana, vaikka erilaisten järjestelmäongelmien vaikutus pyrittäisiin eliminoimaan.

Oheisesta kuviosta havaitaan, että työttömien työnhakijoiden määrä on noussut viime vuosina selvästi enemmän kuin työttömyysetuuksien saajien määrä. Vastaavanlainen kehitys näkyy myös pitkäaikais-työttömyydessä. Tiedot voivat viitata siihen, että työttömyyden päättämisessä työnvälitystilastossa on viivettä ja rekisteri mittaa siten ylimääräistä työttömyyttä.

KEHA-keskuksen Työnvälitystilaston korjaukset

Työnvälitystilastossa on ollut ongelmia viime kuukausina erityisesti palveluita koskeissa tiedoissa. Ongelmat ovat johtuneet monista eri tekijöistä, eikä yksittäistä syytä eikä myöskään siten korjausta ole tunnistettavissa. Jokainen yksittäinen havainto mahdollisesta ongelmasta tulee tunnistaa ja tutkia, jotta korjaukset voidaan kohdistaa oikeaan järjestelmään lähteenä olevien asiakasrekisterien, tietojen siirtointegraation ja Työnvälitystilastojärjestelmän välillä.

Työllistämisessä (palkkatuet ja starttirahat) oli tilastojärjestelmän koodisto-ongelma, joka korjattiin heinäkuun tilastojen yhteydessä koko alkuvuodelle 2025. Tämä oli työnvälitystilastojärjestelmän sisäinen ongelma.

TE-Digin uusien asiakasrekisterien (Asiantuntijan työmarkkinatori ja Työmarkkinatori) käyttöönotto vaiheittain lokakuussa 2024 ja toukokuussa 2025 on aiheuttanut muita muutostarpeita Työnvälitystilastojärjestelmässä. Esimerkiksi työvoimakoulutuksen ja valmennusten lukumäärien on todettu olevan liian pieniä kesäkuun 2025 luvuista lähtien. Tämä ongelma on paikannettu käytettävään aineiston lähteeseen edellä mainituissa uusissa asiakasrekistereissä. Työvoimakoulutuksen ja valmennusten tiedot tilastointia varten rakennettiin ns. palveluiden hallinta -tietovarannosta. Ongelmaa selvittäessä on käynyt ilmi, ettei kyseisessä palvelutietovarannossa ole kaikkia tietoja työvoimakoulutusten ja valmennusten kurssitietojen osalta, koska niiden kirjaaminen ei ole virkailijoille pakollista. KEHA-keskus on yhdessä järjestelmätoimittajien kanssa rakentamassa täydentävien tietojen siirtoa kurssien

hallinta-tietovarannosta, jossa on edellä mainituista palveluista kattavammat tiedot. Tämänhetkisen arvion mukaan korjaus saadaan tuotantokäyttöön lokakuussa syyskuun tilastojen muodostamisen yhteydessä. Korjaus tulee koskemaan myös kesä-elokuun tietoja työvoimakoulutuksen ja valmennusten osalta. Näiden palveluiden tietojen korjaukset vaikuttavat myös aktivointiasteeseen laskettavien palveluiden kokonaismäärään sekä aktivointiasteeseen.

Asiantuntijan Työmarkkinatorille ollaan julkaisemassa loka-marraskuun aikana automaattinen palvelussa olon kirjauksen toiminnallisuus, jonka jälkeen työllistymistä edistävään palveluun osallistumisesta syntyy tarkempi palvelussa olokirjaus henkilöasiakkaan tietoihin. Tällä hetkellä kirjauksen tekeminen edellyttää manuaalista työtä työvoimaviranomaiselta sen jälkeen, kun työnhakija on hyväksytty palveluun.

Uusien asiakasrekisterien käyttöönoton myötä on tunnistettu monia pieniä muutostarpeita, koska tiedot kirjataan uusissa järjestelmissä eri tavalla kuin aikaisemmin. Kunnilla voi olla myös erilaisia ohjeistuksia kirjaamisten tekemiseen, koska KEHA-keskuksella ei ole toimivaltaa ohjeistaa kirjauksien tekemiseen tietyllä tavalla. Kirjaustapojen muutokset aiheuttavat muutostarpeita myös Työnvälitystilastojärjestelmän puolella, jotta tilastotiedot tuotetaan oikein yhteiskunnan eri toimijoiden käyttöön. Nämä muutokset vaikuttavat alemman tason tietoihin, kuten esimerkiksi yksittäisiin luokittelijoihin. Myös asiakkaiden tietojen siirrot vanhasta asiakasrekisteristä uuteen asiakasrekisteriin on aiheuttanut erilaisissa tiedoissa käsittelysääntöjen muutostarpeita Työnvälitystilastojärjestelmässä, kun tietojen sisältö tai rakenne on muuttunut aikaisemmasta.

Työnvälitystilastossa ei voida tuottaa uusien asiakasrekisterien tietojen pohjalta kaikkia niitä tietoja kuin aikaisemmin. Tällaisia ovat esimerkiksi avoimien työpaikkojen täyttymiset, koska työnantajien ei edellytetä kirjaavan tietoa siitä syystä, jonka vuoksi avoimen työpaikan avoinna olo on päättynyt. Samoin avoimista työpaikoista ei voida enää tuottaa kattavaa tietoa työpaikan työn kestosta, koska tiedon antaminen ei ole työnantajille pakollista. Toisaalta uusien asiakasrekisterien käyttöönoton myötä on Työnvälitystilaston saatavilla joitakin sellaisia tietoja, joita ei ennen ollut mahdollista tilastoida. Tällaisia tietoja ovat esimerkiksi työtarjoukset avoimista työpaikoista työnhakijoille sekä työhakuvélvoitteiden asettaminen ja toteutuminen. Näiden tilastoinnin toteuttaminen Työnvälitystilastoon riippuu tehtävien priorisoinnista.